

De COVID-19-crisis en verslaving bij jongeren

M. de Veth-Konings

Er komen steeds meer berichten naar buiten over het schadelijk effect van de maatregelen in deze COVID-19-pandemie op onze maatschappij (Kampf & Kulldorf 2021): de maatregelen zijn economisch extreem schadelijk en hebben een psychisch negatief effect op het welbevinden van mensen. We kunnen daarom volgens mij niet meer spreken van nevenschade van de maatregelen, maar moeten van schade spreken.

Met name de jeugd lijkt veel nadeel te ondervinden hiervan. Er worden meer depressieve klachten gezien en ook suicidaliteit lijkt toe te nemen onder jongeren en jongvolwassenen (Tasnim e.a. 2020). Het is bekend dat depressie (stress) en middelgebruik met elkaar geassocieerd zijn. De vraag is dan ook of middelengebruik in deze stressvolle periode, vol onzekerheden, toeneemt onder jongeren. Ik zocht daarom in PubMed en Google Scholar naar publicaties over dit onderwerp.

Internationaal onderzoek

In Engeland is een crosssectionele studie gedaan onder volwassenen, waarbij bleek dat vooral onder jongvolwassenen (18 tot 34 jaar) het alcoholgebruik was toegenomen in vergelijking met voor de lockdown (Jacob e.a. 2021). Deze toename in gebruik ging ook gepaard met een slechtere psychische toestand.

In Italië werden meer jongeren op de eerste hulp gezien wegens een ernstige alcoholintoxicatie. Data van deze eerste hulp werden op verschillende momenten verzameld en geanalyseerd. Er was een toename van ernstige alcoholintoxicatie (gemiddeld 2,4 g/l) van 2,96% in 2019 naar 11,3% in 2020 bij jongeren van (gemiddeld) 17 jaar oud (Grigoletto e.a. 2020). In een ander Italiaans onderzoek bleken collegestudenten meer uren aan gamen te besteden tijdens de lockdown. Als reden voor dit gedrag noemden zij het verminderen van stress over het behalen van de studie (Balhara e.a. 2020).

Toename verslavingsproblematiek in Nederland

De laatste maanden is er toenemend aandacht in de media voor middelengebruik onder jongeren. Jellinek, een instelling voor verslavingszorg, heeft zijn zorgen uitgesproken over een toename van alcohol- en cannabisgebruik onder een derde van de jongeren met wie zij contact hebben (<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2367567-toegenomen-drugsgebruik-onder-jongeren-baart-hulpverleners-zorgen.html>). Hierbij wordt gezien dat de frequentie van gebruik toegenomen is. Als belangrijkste reden voor deze toename

AUTEURS

Monique de Veth-Konings, psychiater, MOVEpsychiatrie en GGZ Momentum, Veldhoven.

Correspondentieadres

Dr. M. de Veth-Konings.

E-mail: info@move-psi.chiatrie.nl

Geen strijdige belangen meegedeeld.

Het artikel werd voor publicatie geaccepteerd op 7-4-2021.

Citeren

Tijdschr Psychiatr. 2021;63(5):331-332

in gebruik wordt wegvallen van structuur genoemd waarbij adolescenten niet zo zeer middelen gebruiken ter ontspanning, maar meer om negatieve gevoelens zoals stress en eenzaamheid te dempen.

Ook anderen zien deze tendens. In Rotterdam bleek uit een enquête onder 1252 jongeren dat er een toename was van drugsgebruik in tijden van thuisquarantaine. Op de website van TeamAlert is dit onderzoek te vinden (<https://teamalert.nl/zakelijk/onderzoeken/jongeren-en-drugsgebruik-in-coronatijd-2020>).

Zoals eerder genoemd, worden in het buitenland ook deze ontwikkelingen gezien.

Ik vond maar beperkt wetenschappelijke artikelen over de impact van de COVID-19-crisis en de genomen maatregelen op verslavingsgedrag bij jongeren in Nederland. Op de website van het Nederlands Jeugdinstituut zijn wel data te vinden over (overmatig) alcoholgebruik bij jongeren. Hier wordt een toename van overmatig alcoholgebruik over de afgelopen jaren gezien (5% in 2018, 8% in 2019) (<https://www.nji.nl/nl>). Volgens het Trimbos-instituut gebruikte 9,5% van de jongeren in de leeftijd van 18-20 jaar overmatig alcohol in 2020 (<https://www.trimbos.nl>).

De beschreven internationale studies en de genoemde data in Nederland wijzen op een toename van verslavingsgedrag bij jongeren wereldwijd in deze crisis. Dit is zorgwekkend. Verslavingsproblematiek heeft ernstige maatschappelijke en individuele negatieve gevolgen. Het is bekend dat de

adolescentie een kritieke periode is waarin de hersenen zich ontwikkelen. Middelengebruik tijdens adolescentie kan de ontwikkeling van o.a. de prefrontale cortex beïnvloeden en dat kan gevolgen hebben voor het werkgeheugen en het verhoogt de kans op later middelengebruik in de volwassenheid (Salmanzadeh e.a. 2020). Middelengebruik tijdens de adolescentie is ook geassocieerd met latere psychiatrische problemen zoals depressie (Brook e.a. 2005).

Consequenties voor het beleid

Adolescentie is een levensfase die wordt gekenmerkt door impulsieve besluitvorming en daarmee risicovoller gedrag. Wanneer we dit combineren met de lichamelijke ontwikkeling, de ontwikkeling van het brein en de toename van middelengebruik wereldwijd, is de huidige situatie alarme- rend.

Bij deze zorgelijke ontwikkeling is het goed te bedenken dat kinderen weinig risico lopen op overlijden bij besmetting met het COVID-19-virus (Götzinger e.a. 2020); dit zou mee moeten wegen in het huidige coronabeleid. Denk daarbij aan maatregelen die gericht zijn op specifieke groepen waardoor kinderen als minder risicovol gezien worden en het geheel openen van sportscholen en scholen bijvoorbeeld mogelijk is. Dat vermindert mogelijk de verveling en maakt de situa- tie van jongeren minder uitzichtloos.

Het is belangrijk dat de maatschappij, maar ook de ggz- en eerstelijns hulpverleners zich van deze verhoogde kans op verslavingsproblemen bewust zijn, zodat ze problemen hierbij eerder kunnen signaleren. Het sociale steunsysteem kunnen we dan eerder mobiliseren en we kunnen inzetten op eerstelijns hulp in de vorm van psycho-educatie, begelei- ding en behandeling (eventueel in kleine groepen). De jeugd is onze toekomst en het is belangrijk de beschreven signa- len serieus te nemen en hier iets mee te doen.

LITERATUUR

- Balhara YPS, Kattula D, Singh S, Chukkali S, Bhargava R. Impact of lockdown following COVID-19 on the gaming behavior of college stu- dents. *Indian J Public Health* 2020; 64 (suppl): S172-6.
- Brook DW, Brook JS, Zhang MA, Cohen P, Whiteman M. Drug use and the risk of major depressive disorder, alcohol dependence, and substance use disorders. *Arch Gen Psychiatry* 2005; 59: 1039-44.
- Grigoletto V, Cognigni M, Occhipinti AA, Abbracciavento G, Carrozzi M, Barbi E, e.a. Rebound of severe alcoholic intoxications in adoles- cents and young adults after COVID-19 lockdown. *J Adolesc Health* 2020; 67: 727-9.
- Jacob K, Smith L, Armstrong NC, Yakkundi A, Barnett Y, Butler L, e.a. Alcohol use and mental health during COVID-19 lockdown: A cross-sectional study in a sample of UK adults. *Drug Alcohol Depend* 2021; 219: 108488.
- Kampf G, Kulldorf M. Calling for benefit-risk evaluations of COVID-19 control measures. *Lancet* 2021; 397: 576-7.
- Salmanzadeh H, Ahmadi-Soleimani SM, Pachenari N, Azadi M, Halliwell R, Rubino T, e.a. Adolescent drug exposure: A review of evidence for the development of persistent changes in brain function. *Brain Res Bull* 2020; 156: 105-17.
- Tasnim R, Islam S, Hossain S, Sikder T, Potenza MN. Suicidal ideation among Bangladeshi university early during the COVID-19 pande- mic: Prevalence estimates and correlates. *Child Youth Serv Rev* 2020; 119: 105703.